

ERAZM CHMIELEWSKI.

W sprawie projektu ustawy o ochronie lasów.

Projektowi ustawy o ochronie lasów wniesionemu przez Min. Rol. i D. P. do Sejmu, brakuje dwóch zasadniczych warunków; aby ustawa na podstawie tego projektu uchwalona mogła nosić tytuł ustawy o ochronie lasów. Warunkami temi są:

- 1) objęcie całokształtu zagadnień leśno-prawnych,
- 2) jednolitość postanowień ogólnie obowiązujących na całym terytorjum państwa.

Ad. 1. Nawet sam projektodawca w uzasadnieniu swego projektu wspomina, że projekt ten nie wyczerpuje całokształtu zagadnień, których uregulowanie jest niezbędne dla stworzenia warunków umożliwiających gospodarstwu leśnym pełny ich rozwój. W ślad zatem wspomina o sprawach w związku z ustawodawstwem leśnym pozostających a wymagających jeszcze dokładnego zbadania i opracowania a które mają być przedmiotem nowych ustaw. Pomiędzy temi zamieszcza przy końcu sprawę katastru gruntów leśnych, jako, zdawałoby się, najmniej ważną, a przecież sprawa ta powinna być przed innemi wszystkiemi rozważana, bo ochronie lasów muszą podlegać grunty leśne, które najwyraźniej tylko na podstawie katastru gruntów leśnych mogą być ściśle oznaczone.

W projekcie pominięta jest zupełnie kwestja własności leśnej i podział na lasy prywatne wolne od służebności i niemi obciążone, na lasy gminne i na lasy należące do fundacji, beneficjów i t. p., które mając charakter na pół publiczny muszą być w pojęciach prawnych inaczej traktowane, jak lasy ściśle prywatne.

Projektodawca pociesza się, iż do zredagowanego w ten sposób projektu nie będą potrzebne ministerjalne rozporządzenia wykonawcze a przecież bez takich rozporządzeń na terytorjach, pod względem poziomu i rozwoju gospodarstwa leśnego pomiędzy sobą bardzo się różniących, obejść się nie może.

Również pominięta została kwestja, czy przecież nie byłoby wskazane, poszczególne sprawy prawno-leśne przekazać organom terytorjalnym państwowym i samorządowym działającym na mniejszych a więc więcej jednolitych terytorjach, a dla całego państwa przedłożyć do uchwały tylko krótką, o najważniejszych kwestjach poieki państwowej nad lasami zasadniczo traktującą, ogólnie obowiązującą ustawę ramową.

Ad. 2. Drugą kardynalną wadą projektu ustawy jest jej niejednolitość. Tylko nieznaczna ilość postanowień została ujęta w przepisy ogólnie dla całego terytorjum państwa obowiązujące a reszta została przyjęta z rozmaitych ustaw i przepisów obowiązujących w byłych państwach zaborczych. W ustawach i przepisach dotąd w poszczególnych byłych zaborach obowiązujących, mieli ustawodawcy swoje własne myśli i dążenia a te nie powinny być w bezwzględny sposób co do formy i treści do nowego polskiego kodeksu wtłoczone bez uszczerbku przewodniej myśli jaka przyświecać powinna polskiemu ustawodawcy. Pewnie, że i ustawodawstwo musi podlegać ogólnemu prawu ewolucji i odpowiednio z czasem się rozwijać, ale

przecież powinna być zachowana jakaś prostolinijna myśl przewodnia.

Wskutek tego niejednolitego traktowania, ustawa o ochronie lasów na podstawie wniesionego projektu uchwalona byłaby bardzo trudną do zrozumienia, gdyż wymaga dokładnej znajomości wszystkich ustaw i przepisów w b. zaborach obowiązujących, musiałaby zamiast uprościć całą rzecz, tylko ją zagmatwać, zamiast ułatwić jej wykonanie, utrudniać, a przede wszystkim dawałaby pole do niewłaściwych interpretacji i spaczenia intencji. Wada niejedności projektu ustawy jest tem bardziej zasadniczo ważna, iż projekt wniesiony nie daje się przez najdalej idące i najlepiej rozstrzygnięte zmiany poszczególnych artykułów ustawy i intencji jednolitości ustawy poprawić.

Celowa zmiana najdłuższego artykułu 45 projektu, który dyktuje na jakich terytorjach państwa poszczególne paragrafy i artykuły a nawet poszczególne ustępy tych paragrafów różnych ustaw i przepisów z chwilą wejścia w życie nowej ustawy mają nadal obowiązywać, a które z tą chwilą tracą moc obowiązującą, równałaby się opracowaniu nowej jednolitej ustawy.

To są powody, dla których Małopolskie Towarzystwo leśne ¹⁾ w sprawie wniesionego projektu zajęło od początku wyraźnie negatywne stanowisko i uznało, iż nie byłoby dobrze gdyby tak bardzo ważna sprawa, jaką powinna być ustawa o ochronie lasów przez uchwalenie projektu wniesionego przez Min. Rol. i D. P. uznaną została jako definitywnie załatwiona.

Dla nowo odbudowanego państwa konieczną jest ustawa o ochronie lasów obejmująca całokształt zagadnień prawno-leśnych i jednolicie ogólnie obowiązująca, a opracowanie takiej ustawy powinno nadal być zadaniem Min. Rol. i D. P. i wszystkich organizacyj, które w swoim zakresie działania powinny i muszą się tą sprawą żywo interesować, zaś wniesiony projekt nie można nawet uznać jako celowy i dobrze obmyślany etap służący do osiągnięcia tego celu.

Zanim projekt takiej ustawy nie zostanie opracowany i ustawa taka uchwaloną, raczej wypada z konieczności posługiwać się tymczasem nadal dotychczas w poszczególnych byłych zaborach obowiązującymi ustawami i przepisami.

Stojąc na takim co do całości projektu negatywnym stanowisku, nie można nie zdawać sobie sprawy, że przez odroczenie na czas nieograniczony całej sprawy mogłyby wyniknąć w niedalekiej

¹⁾ Małop. Two Leśne w sprawie projektu ustawy o ochronie lasów. „Sylwan“ styczeń-marzec 1926, str. 57.

przyszłości bardzo ciężkie straty dla leśnictwa polskiego. Jestto sprawa, która i w intencji projektodawcy przedewszystkiem leżała, a jest nią uregulowanie w sposób jednolity zasadniczych zagadnień w zakresie zagospodarowania lasów.

Sprawa przemiany gruntów leśnych na inny rodzaj użytkowania nie zagraża tak bardzo gwałtownie istniejącym lasom zwłaszcza, że nawet najwięcej drakońskie przepisy nie mogą powstrzymać naturalnej gospodarczej ewolucji, która skłania do zamiany gruntów leśnych na inny korzystniejszy i intensywniejszy rodzaj użytkowania. Zresztą sprawa ta pozostaje w ścisłym związku z wykonaniem reformy rolnej. Jeszcze daleko mniejszej wagi jest ingerencja władz państwowych w sprawach szkód elementarnych przez owady w lasach rządanych. Do załatwienia zatem tych zagadnień mogłyby dotychczas obowiązujące ustawy i przepisy tymczasowo wystarczyć.

Inaczej rzecz się ma ze sprawą obecnie złego i szybką ruinę zapowiadającego gospodarowania szczególnie w lasach prywatnych. Tutaj konieczną jest szybka i zdecydowana interwencja czynników ustawodawczych, aby dalszemu niszczeniu lasów kres położyć.

Dla załatwienia tej najważniejszej i nie cierpiącej zwłoki sprawy przedstawiam poniżej projekt ustawy.

Projekt ten obejmuje nieco zmodyfikowane postanowienia artykułów 7 do 13 projektu wniesionego przez Min. Rol. i D. P. z dodaniem potrzebnych sankcyj na wypadek gdyby właściciel lasu opierał się wykonaniu ustawy. W projekcie przewidziane jest wydanie specjalnej instrukcji, określającej sposób, w jaki plany urządzenia gospodarstwa leśnego mają być wypracowane w drodze rozporządzenia wykonawczego Min. Rol. i D. P. Z uwagi, że dla utrzymania lasu nie dość jest wypracowanie planów, ale konieczną jest troska, aby te plany były w rzeczywistości wykonywane, przewiduje projekt sankcje na wypadek przekroczenia planu i zmuszenia właściciela lasu do fachowego i ściśle według planu prowadzenia gospodarstwa leśnego przez ludzi ukwalifikowanych.

Przez uchwalenie wspomnianego projektu oprócz tego jednego najważniejszego celu mianowicie energicznego zapobieżenia dalszemu niszczeniu lasów prywatnych, można równocześnie osiągnąć podstawy potrzebne do wypracowania całej nowej ustawy lasowej a więc daty do katastru gruntów leśnych, obszar nieużytków nadających się jedynie do uprawy leśnej, obszar i jakość lasów ochronnych słowem możliwie dokładną znajomość przedmiotu, który podlegać ma ustawowej ochronie.

W dalszym ciągu uzyska państwo w krótki i niekosztowny sposób możliwie dokładną statystykę, która jest tak niezbędną potrzebą dla prowadzenia polskiej polityki leśnej.

Projekt ustawy o planach urządzenia gospodarstwa leśnego i gospodarowaniu według planów.

Art. I. Wszystkie lasy na całym obszarze ziem Rzeczypospolitej winny być zagospodarowane według planów urządzenia gospodarstwa leśnego z uwzględnieniem zasady trwałości uprawy i użytkowania.

Art. II. Odnośnie do lasów, stanowiących — własność państwa oraz do lasów bezpośrednio przez władze państwowe zarządzanych, stosują się pod względem wypracowania planów i gospodarowania według tych planów rozporządzenia i instrukcje w tym zakresie przez Ministerstwo Roln. i D. P. wydane i wydawać się mające.

Art. III. Dla wszystkich lasów gminnych i prywatnych, których obszar nie przekracza 50 *ha* miejsce planów urządzenia gospodarstwa leśnego zastępują programy gospodarcze.

Takie programy gospodarstwa leśnego mają się składać z mapki lasowej sporządzonej w dowolnej podziałce i z elaboratu, w którym musi być zapodany z przybliżoną dokładnością obszar danego lasu, zwięzły opis siedliska i drzewostanów oraz plan cięć i zalesień na najbliższe dziesięciolecie.

Art. IV. Dla reszty wszystkich lasów będą w terminach przez właściwą władzę ustanowionych, które to terminy nie mogą przekraczać 6 lat od wejścia w życie niniejszej ustawy, wypracowane plany urządzenia gospodarstwa leśnego według szczegółowej instrukcji, którą w tym celu w najkrótszym czasie najpóźniej do dwóch miesięcy po wejściu w życie niniejszej ustawy wyda i ogłosi jako wykonawcze rozporządzenie do niniejszej ustawy Minister Roln. i D. P.

Art. V. Instrukcja ta ma w sposób niekrępujący zbytnio zarządzającego zawierać przepisy co do wykonania wszelkich prac, potrzebnych do urządzenia gospodarstwa leśnego.

W szczególności instrukcja ta ma nakazać sporządzenie i dołączenie tak do planów urządzenia gospodarstwa leśnego, jak do programów gospodarstwa leśnego (art. 3) w ścisłej ogólnie przepisanej formie wykazów, które są potrzebne:

- a) do założenia i prowadzenia katastru gruntów leśnych,
- b) do zestawienia obszaru nieużytków, nadających się jedynie do uprawy leśnej,
- c) do zestawienia obszaru i jakości lasów ochronnych.

Wykazy te stworzą podstawę do wypracowania całej i jednolitej, ogólnie obowiązującej ustawy o ochronie lasów a także posłużą do stworzenia i opracowania na prawdziwych danych opartej, polskiej statystyki leśnej.

Art. VI. Plany urządzenia gospodarstwa leśnego mają być przez właścicieli lasów przedstawione władzom do skontrolowania, czy zo-

stały w myśl instrukcji (art. 5) sporządzone i czy dane, na podstawie których plany zostały wykonane, są zgodne z faktycznym stanem.

Art. VII. Osoby, powołane do wypracowania planów urządzenia gospodarstwa leśnego i programów gospodarczych leśnych, muszą się wykazać pełnymi kwalifikacjami uprawniającymi do samoistnego prowadzenia gospodarstwa leśnego, mają złożyć, osobną instrukcją przepisaną przysięgę i są za prawdziwość wszystkich w planach zapodanych dat i zgodność tychże z faktycznym stanem rzeczy odpowiedzialni.

Prawa wypracowania planów urządzenia gospodarstwa leśnego i programów gospodarczych, mogą nabywać takie instytucje, których kierownicy posiadają wyżej określone kwalifikacje.

Art. VIII. Jeśli na podstawie kontroli, dokonanej przez organy władzy zostanie skonstatowane, że plan urządzenia gospodarstwa leśnego lub program gospodarczy nie został wypracowany według instrukcji (Art. V.) lub, że podane w tym planie lub programie daty są niezgodne z faktycznym stanem i fakt ten zostanie na podstawie opinii organu władzy w zgodzie z opinią przybranego ukwalifikowanego leśnika stwierdzony, wówczas właściwa władza ma prawo na pewien okres czasu albo na czas nieograniczony leśnikowi lub instytucji, która ten plan wypracowała, odebrać uprawnienie do wypracowywania planów. W miejsce planu lub programu na tej podstawie przez właściwą władzę odrzuconego, musi być nowy plan lub program w możliwie najkrótszym czasie właściwej władzy przedstawiony.

Leśnik lub instytucja, która taki przez właściwą władzę odrzucony plan wykonały, są wobec właściciela lasu za wyrządzoną przez to materjalną szkodę odpowiedzialne. Od orzeczenia władzy I-szej instancji w zakresie odrzucenia planu przysługuje prawo odwołania się do wyższej instancji.

Art. IX. Właściciel lasu, który pomimo wezwania przez właściwą władzę nie przedstawi w terminie przez tę władzę ustanowionym wypracowanego planu urządzenia gospodarstwa leśnego lub programu gospodarczego, zostanie ukarany grzywną 2 zł. od każdego hektara posiadanego lasu. Władza ma wówczas prawo wstrzymać dalsze użytkowanie lasu i na koszt właściciela zarządzić wykonanie planu urządzenia gospodarstwa leśnego, względnie programu gospodarczego.

Art. X. Szczegółowy plan cięć i zalesień zostaje wypracowany nie na dłuższy okres czasu, jak najwyżej na 20 lat i w tym okresie czasu właściciel lasu, który posiada plan właściwej władzy przedstawiony, jest obowiązany stosować się do wskazań tym planem przewidzianych. Właścicielowi przysługuje w każdym czasie z ważnych powodów prawo zmiany przedstawionego właściwej władzy planu na podstawie

opini i ukwalifikowanego i upoważnionego do wypracowywania planów leśnika i przedstawienia tejże zmiany właściwej władzy.

Art. XI. Właściciel lasu, który mając plan urządzenia gospodarstwa leśnego lub program gospodarczy nie gospodaruje według tego planu względnie programu, podlega karze:

a) w razie, jeśli plan oparty jest jedynie na powierzchni, za *ar* wyrębany ponad planem przewidziany obszar, po 5 zł.,

b) w razie, jeśli oparty jest na miąższości, za każdy 1 m^3 wyrębanego drzewa ponad planem ustanowione kwantum, po 4 zł.,

c) za każdy *ar* planem wskazanego a zaniedbanego zalesienia po 2 zł. Kary te będą po komisijnem skonstatowaniu przekroczenia na koszt właściciela w drodze administracyjnej ściągnięte, a w razie dalszych przekroczeń w podwójnej lub wielokrotnej wysokości ponawiane, a gdyby zaszły trudności w ściąganiu kary, zastąpione karą aresztu.

Art. XII. Wszystkie lasy, dla których niniejsza ustawa przepisuje konieczność przedstawienia władzy planu urządzenia gospodarstwa leśnego, winny być tak gospodarowane, aby wszystkie planem przewidziane czynności i zabiegi w rzeczywistości były wykonane. W tym celu jest właściwa władza uprawnioną zmusić właściciela lasu do prowadzenia gospodarstwa leśnego przez ukwalifikowane siły fachowe uprawnione do samoistnego prowadzenia gospodarstwa leśnego, względnie do techniczno leśnej służby pomocniczej, stałe lub dojeżdżające w ilości i jakości, przez siebie jako konieczne, uznanej.

Leśnik zarządzający lasem jest wraz z właścicielem odpowiedzialny za prowadzenie gospodarstwa leśnego ściśle według planu.

Przeciw odnośnemu orzeczeniu władzy I-szej instancji przysługuje prawo odwołania się do II-giej instancji.

Art. XIII. Wykonanie niniejszej ustawy przekazuje się Ministrowi Rolnictwa i D. P.

Art. XIV. Ustawa wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.